

A mintafalu

Izraeliek és palesztinok békés együttélése

A béke oázisa – ezt jelenti a héber *Neve Salóm*, arabul *Vahat al-Szalam*. Az ezt a nevet viselő falu egyáltalán nem mindenkinek a támogatását élvezi Izraelben. „Ismételen érték minket éjszakai támadások”, emlékszik vissza *Rita Boulos*, a faluközösség afféle sajtósóvivője. „Nyilván kihívást jelent az az elképzelés, hogy zsidók és arabok békésen élnek együtt.” De zsidók, keresztények és muszlimok 35 éve tanúsítják, hogy ez lehetséges. Egyikük *Rita Boulos*, aki palesztin. Az 1980-as évek végén költözött családjával a békefaluba. Hatvan család él itt, a felük zsidó, a másik felük palesztin. *Vahat al-Szalam* Izrael közepén fekszik: húsz perc alatt el lehet érni a tel-avivi repülőtérre, a másik irányban pedig egyes falulakók Jeruzsálembé járnak dolgozni. Ha éppen nem ködösíti el az eget homokvihar, akkor az erdősített dombokról rálátni a Földközi-tengerre.

Bruno Hussar domonkos szerzetes alapította a faluközösséget, 1972-ben. A földterületet ajándékba kapta a szemben fekvő dombon lévő latruni kolostortól. A szerzeteseknek tetszett *Hussar* elképzelése egy vallásközi közösségről a „zöld határon”, az Izrael és Ciszjordánia közötti fegyvernagyvási övezetben. A vallásközi hamarosan politikai programmal bír, kétnemzetiségű közösség lett: zsidók és palesztinok egyenjogúan éljenek együtt.

„Először a feleségemtől, Dyanától hallottam erről a közösségről”, emlékezik *Rayek Rizek*. Ő a falu polgármestere volt, de az általános iskolában, a vendégházban és a békeiskolában is dolgozott, mielőtt megnyitotta volna a falu egyetlen magánvállalkozását, egy kávéházat. „1984-ben Názáretből költöztünk ide, a közösség hatodik párjaként”, tájékoztat a 61 éves férfi. Előtte hét évig az USA-ban élt. Amikor visszatért Izraelbe, más lakóhelyet keresett, „nyitottabb, liberálisabb helyet, mint Názáret”. Túlnyomóan zsidók által lakott városok nem jöttek számításba számára, „mivel

nem akartam még egyszer átélni azt az idegenséget, mint Amerikában. Az izraeli kis arab falvak pedig túl konzervatívak voltak számomra.” *Rizek* kinn ül a kávézója előtt, felesége jéghideg limonádét hoz. A falu főtere szinte kihalt; a rádió azt ajánlotta, hogy homokvihar közeledése miatt senki se hagyja el a házat.

„Ez a hely vonzott, jóllehet nem volt mindennap víz és áram, az utcáknak nem volt szilárd burkolatuk, és nyáron csak úgy nyüzsögtek a szünyogok”, meséli. De *Rizeket* izgatta az idealizmus: „Részese akartam lenni annak a keresésnek, amely a zsidók és palesztinok együttélésének új útjára irányult”, mondja, majd kiegészíti: „Természetesen itt is vannak konfliktusok, és olyan kérdések, hogy 'Miért nevezed magad palesztinnak? Hiszen te arab izraeli vagy!'” Az 1990-es években csaknem szétzilálta a békefalut egy ilyen konfliktus: Egy zsidó család a fiát gyászolta; *Tom Kitain* helikopterbalesetben veszítette életét, s a család emlékművet akart állítani neki Neve Salómban. „De itt nem építünk emlékművet halott katonáknak”, mondja határozottan *Rita Boulos*. A hangja éles: „Olyan embereknek állítunk emléket, mint az alapítónk, Bruno Hussar, de olyanoknak nem, akik háborúba vonulnak népem ellen.” A barátságos nő felizgulása határozottan érzékelhető, jóllehet már húsz éve történekről van szó. „Egy évnyi meditációra volt szükségünk ahhoz, hogy megoldásra jussunk; egy év – sok könnyel, veszekedéssel és sértett érzelmekkel.” A falu akkor gyakran találkozott elkülönült nemzeti csoportokban. A végén az egyik összejevetel megegyezett egy emléklakettben, amelyet aztán azon a kosárlabdapályán helyeztek el, ahol Tom a szabadidejét töltötte. Ma már semmit sem látni belőle.

A második nemzedék

„Az első négy gyerek egyikeként születtem Neve Salómban”, emlékezik a 35 éves *Sagi Frish*, aki a falu lakóinak második nemzedéké-

hez tartozik. Szülei 1979-ben költöztek a kopár dombra, az akkor még csak hat házat számláló közösségbe. „Mi gyerekek élveztük a természetet, és a közösség olyan volt, mint egy nagy család”, meséli. „Az ajtók mindig nyitva álltak, és mi az egész napot a barátainkkal töltöttük. Egyes gyerekek 'Szalam!'-mal köszöntek egymásnak reggelként, mások 'Salóm'-mal. Pontosan tudtuk, ki zsidó, ki arab, de ennek semmi jelentősége sem volt számunkra.” Szívesen emlékezik vissza erre az időre: „Boldog gyerekkorom volt. Jó barátok kis csoportját alkottuk. De később, fiatalokként kicsit függőnek éreztük magunkat a kinti élettől.” Hogy középiskolába járhasson, elhagyta a falut, azután pedig Svájcba költözött, s a balliberális zsidó ifjúsági szervezetnek, a *Ha-Sómer – Ha-Tzair*nak dolgozott Zürichben. De aztán visszatért a faluba.

A második nemzedék más gyermekei is visszatértek, miután egy ideig „kinn” voltak, egyesek Izraelben, mások külföldön. Így *Sagi Frish* legjobb gyerekkori barátja, egy palesztin fiú is. „Szívesen nevelném föl itt a gyerekeimet, ha lesznek”, hangsúlyozza. „Ne nőjenek föl azokkal a nemzetek közötti akadályokkal, amelyek szokásosak az izraeli hétköznapokban.” Egyelőre azonban politikatudományt és iszlám történelmet tanul, és szeretné befejezni tanulmányait a jeruzsálemi Héber Egyetemen.

Röviddel ezelőtt workshopot szervezett Neve Salóm fiataljainak, s azon a falu fejlődését vitatták meg. A helység egyre nagyobbá válik, harminc új család számára már megvan az infrastruktúra. Ennek a felét a második nemzedék számára tartják fenn, vagyis azok számára, akik itt töltötték gyerekkorukat. „Azt kívánom, hogy a második nemzedék jobban bevonódjék a falu életébe, és nagyobb felelősséget vállaljon”, mondja *Frish*. A workshopok talán adnak ehhez motívációt. Arra a kérdésre, hogy ő maga akarna-e polgármester lenni,

nemmel válaszol, mondván, az alapító nemzedék még erősen jelen van, és tagjai valamennyien erős személyiségek. „Ezek az emberek egy álmot valósítottak meg. Az élet itt nagyon kemény volt, az összetűzések viharosak. A második nemzedéknek előbb meg kell mutatnia, hogy ugyanilyen elkötelezetten bocsátkozik bele a falu életébe, és szintén hordozója az ezzel kapcsolatos terheknek és kényszereknek”, magyarázza *Sagi Frish*. Igen közel érzi magát az alapítókhoz, meleg szavakkal szól azok eszméiről és erőkifejtéséről, de friss szélben reménykedik, kívülről jövő ötletekben: valami újban.

A harmadik nemzedék

Nathalie kétéves, a bátyja, Michel hat: ősszel megy a falu iskolájába. „A feleségem, Laialy jelenleg kórházban van”, mondja *Nader Bagdazar*, „hamarosan újabb babánk lesz”. A Názárethből való örömeny férfi a házába invitál, s hideg

limonádéval kínál. „Hat évvel ezelőtt pályáztunk itt egy házra. Két éven át minden hónapban idejöttünk, hogy részt vegyünk az összejöveteleken vagy közösségi munkákban. Nagyon gondosan választják ki, hogy kinek szabad itt laknia.” Ez a keresztény család átmenetileg egy kis házban lakik, amelyet hiányos kerítés vesz körül. „Jövőre végre beköltözhetünk a saját házukba.” *Bagdazar* vidáman tekint a jövőbe. Ő is itt szeretné felnőni látni a gyerekeit. „Természetesen köztünk is vannak konfliktusok. De az emberek megtanulták, hogyan bánjanak velük, sőt talán azt is, hogyan oldhatják meg őket, mint akkoriban azt az ügyet a halott katonával.”

„Olyan emberek beadványainak számai vannak előttünk, akik itt akarnak lakni”, erősíti meg *Rita Boulos*. Olyanok is részt vehetnek a falu életében, akik nem laknak ott: 180 gyerek jár itt iskolába, a legtöbb közülük más faluból való. Tíz év múlva 150 család lakik majd a

dombokon. „Több nem fér el ezen a kis darab földön.” *Rita Boulos* büszke arra, amit a közösség elért. Két lánya Haifában és Londonban tanult, fia Németországban. Most minden gyerekük ismét Neve Salómban lakik családotul. „Megmutatjuk a népeinknek, hogy lehetséges békében együtt élni, ha megismerjük és tiszteljük egymás eltérő kultúráját”, hangsúlyozza. „Számomra gazdagító, ha mások másmielienek, mint én, ez nem jelent fenyegetést.” A mások iránti tisztelet már az óvodában megtanulják a gyerekek. *Vahat al-Szalamban* immár a harmadik nemzedék nő fel Nathalie-val, Michellel és a többi gyerekekkel.

Karl-Heinz Behr

Forrás: Publik-Forum, 2016/15

A szerző szociálpedagógus és újságíró.

A megtagadó

Tair Kaminer – szemben a hadsereggel

Tair Kaminer: 8218755. Ezen a számon tartja nyilván az izraeli katonai börtön. A fiatal, hosszú fekete hajú lány ott tölti immár harmadik börtönbüntetését. Az ok: vonakodik a hadseregben szolgálni.

„Hogy ne játsszam aktív szerepet a palesztin területek megszállásában, és abban a jogtalanságban, amellyel a palesztin népet sújtják.

És hogy ne legyek részem a gyűlölet körforgásában.” A 19 éves lány ezekkel a szavakkal indokolja katonaságmegtagadását. „Ez az ország túlságosan fontos számomra ahhoz, hogy hallgassak”, mondta első letartóztatásának napján az *Amnesty International* képviselőinek. Azt akarja, hogy nyilvános vita folyjék a katonai szolgálatról, valamint az erőszakról, amely sehová sem vezet. És kész arra, hogy személyes árat fizessen ezért. „A katonai börtön kevésbé kelt félelmet bennem, mint az emberség elveszése társadalmunkban”, írja *Miért vagyok megtagadó? c.* nyilatkozatában.

Tair Kaminer baloldali aktivista családból származik. Ameddig csak vissza tud emlékezni, mindig vitáztak a családban politikai kérdésekről, és a „két

államos megoldás” szükségességéről. Ennek ellenére a család egyes tagjai bevonultak a hadseregbe, és ezért *Tair* maga is tétovázott. Döntésében az az önkéntesi év volt mérvadó, amelyet Sderot városában töltött, amelynek lakóit 1948-ban elűzték az izraeli erők. *Tair* gyerekekkel dolgozott ott, látta szemükben a félelmet és a gyűlöletet – és döntött: „Elég!” Január 10-én Tel Hashomer toborzóirodáján nyilatkozott arról, hogy megtagadja a katonáskodást, és kérte, hogy helyette polgári szolgálatot teljesíthessen. Még ugyanezen a napon húsz napi elzárásra ítélték.

Facebook-oldalán a világ minden tájáról kinyilvánítják szolidaritásukat: „Légy erős!”, „Te vagy a hősnőm!”... A fotók egy nevető fiatal nőt ábrázolnak pólóban, de a komoly *Tairt* is szögletes szemüveggel és elszántan előreálló állal. Képek *Tair*ról és barátnőiről: egy kávézóban, a hegyekben, egy fürdősről valamelyik folyóban.

„Ezekben a napokban minden barátom bevonul a hadseregbe, jóllehet elutasítják a megszállást”, nyilatkozta még 2015 novemberében, amikor Németországban járt. „Azért tesznek így, mivel úgy vélik, nincs más választásuk.” Ő szeretné megmutatni, hogy nagyon is van más választás. És megtagadásával másokat is megfertőz: január végén a húszéves *Tanya Golan* is a fegyveres szolgálat megtagadása mellett döntött. Szintén letartóztatták.

Február 29-én *Tair Kaminer* megkezdte harmadik börtönbüntetését. Aligha lesz ez az utolsó. Cellájából ezt írja: „Nem hagyom magamat legyűrni. Tovább fogok küzdeni.”

Elisa Rheinheimer-Chabbi

Forrás: Publik-Forum, 2016/6